

Latina pro historiky umění

Slovní zásoba k jednotlivým lekcím

2. lekce Slovní zásoba k 1. deklinaci

feminina na -a, ae

anima, ae, f. *duše, život*

pictūra, ae, f. *malba, obraz*

scrip̄tura, ae, f. *psaní, Písmo*

porta, ae, f. *brána*

columna, ae, f. *sloup*

textūra, ae, f. *tkanina*

ecclesīa, ae, f. *kostel, církev*

Mūsa, ae, f. *Múza*

campāna, ae, f. *zvon*

fāma, ae, f. *pověst, vyprávění*

glōria, ae, f. *sláva*

cōpia, ae, f. *množství*

corōna, ae, f. *koruna, věnec*

bibliothēca, ae, f. *knihovna*

fabrica, ae, f. *stavba, řemeslo, dílna*

parōchia /paroecia, ae, f. *fara, farnost*

residentia, ae, f. *rezidence*

rosa, ae, f. *růže*

statua, ae, f. *socha*

maskulina na -a, ae

lapičida, ae, m. *kameník*

poēta, ae, m. *básník*

nauta, ae, m. *námořník*

incola, ae, m. *obyvatel*

agricola, ae, m. *rolník*

3. lekce Slovní zásoba k 2. deklinaci

maskulina na –us, ī

dominus, ī, m. *pán, vladař*
patrōnus, ī, m. *patron, ochránce*
parochus, ī, m. *farář*
episcopus, ī, m. *biskup*
praelātus, ī, m. *vyšší duchovní, prelát*
abietārius, ī, m. *trublář*
bibliothecārius, ī, m. *knihovník*
lignārius, ī, m. *řezbář*
famulus, ī, m. *tovaryš, čeledín, sluha*
plēbānus, ī, m. *farář, plebán*
sacristānus, ī, m. *kostelník*
xylographus, ī, m. *dřevorytec*
campānārius, ī, m. *zvonář, zvoník*

maskulina na –er, ī

magister, ī, m. *učitel, představený*
liber, ī, m. *knihy, dílo*
aurifāber, ī, m. *zlatník*

neutra na - um, ī

collēgium, ī, n. *kolej, cech, bratrstvo*
scūtum, ī, n. *šít, kartuše*
tabulātum, ī, n. *trámový strop*
presbyterium, ī, n. *kněžiště*
speculum, ī, n. *zrcadlo*
fundāmentum, ī, n. *základ*
dōnum, ī, n. *dar, obět'*
monastērium, ī, n. *klášter*
sepulcrum, ī, n. *hrob, hrobka*

sepulcrum, ī, n. *hrob, hrobka*
candēlābrum, ī, n. *svícen*
sācrum, ī, n. *svatyně, boboslužba*
praedium, ī, n. *statek, dvůr*
castrum, ī, n. *hrad, tvrz*
commōdum, ī, n. *zisk, užitek*
caelum (i coelum), ī, n. *nebe*

4. lekce Slovní zásoba k adjektivům 1. a 2. deklinace

adjektiva na -us, -a, -um

clārus, a, um *slavný, jasný*
reverendus, a, um *důstojný*
doctus, a, um *učení*
magnus, a, um *velký*
longus, a, um *dlouhý*
altus, a, um *vysoký*
optimus, a, um *nejlepší* (superlativ k bonus, a, um *dobrý*)
lātus, a, um *široký, rozlehlý*
sānctus, a, um *svatý*
angustus, a, um *úzký, stísněný*
excelsus, a, um *vysoký, vznešený*
parvus, a, um *malý, obyčejný*
fāmōsus, a, um *proslulý*
opulentus, a, um *bohatý, mocný*
strēnuus, a, um *horlivý*
splendidus, a, um *lesklý, skvělý, zářící*
proprius, a, um *vlastní, zvláštní*

Pozn. Gloria in excelsis Deo – *sláva Bohu na výsostech*; manū propriā - *vlastnoručně*

adjektiva na er, era, erum

pulcher, chra, chrum *krásný, slávný*

asper, era, erum *něžný, jemný*

tener, era, erum *útlý, křehký*

liber, era, rum *svobodný, upřímný*

dexter, t(e)ra, t(e)rum *pravý*

sinister, tra, trum *levý*

ruber, bra, brum *červený*

lūcifer, fera, ferum *přinášející světlo*

5. lekce 1. konjugace

sublevō, āre, āvī, ātum *podporovat*

laudō, āre, āvī, ātum *chválit, oslavovat*

iuvō, āre, iūvī, iūtum *tesit* s akusativem *podporovat, pomáhat* (magistrum iuvāre *pomáhat učitel*)

stō, āre, stetī, sātūrus *stát, trčet*

cantō, āre, āvī, ātum *zpívat, opěvovat*

sonō, āre, uī, itum *zvuchet, znít*

spectō, āre, āvī, ātum *dávat se, zkoumat, směřovat*

applicō, āre, plicāvī, plicātum *připojovat, přidávat*

supplicō, āre, āvī, ātum *pojí se s dativem prosit někoho. modlit se, vzývat*

orō, āre, āvī, ātum *mluvit, prosit, modlit se*

aedificō, āre, āvī, ātum *stavět*

inchoō, āre, āvī, ātum *začínat*

fundō, āre, āvī, ātum *zakládat*

coronō, āre, āvī, ātum *zdobit, korunovat*

aestimō, āre, āvī, ātum *posuzovat, hodnotit*

negō, ārē, āvī, ātum *popírat*

ornō, āre, āvī, ātum *zdobit, oslavovat*

6. lekce předložky

předložky s **akuzativem**

ad *k, do, u*

ante *před*

apud *u*

contrā *proti*

inter *mezi*

per *skrze, prostřednictvím*

post *po, za*

propter *kvůli*

secundum *podle*

trāns *přes, za*

předložky s **ablativem**

ā, ab *od*

cum *s*

dē *o, z*

ē, ex *z (ven z něčeho)*

prō *před (něčím), pro*

sine *bez*

předložky s **akuzativem i ablativem**

in + **akuzativ** do (na otázku **kam?**)

+ **ablativ** v, ve, na (na otázku **kde?**)

sub + **akuzativ** pod (na otázku **kam?**)

+ **ablativ** pod (na otázku **kde?**)

9. lekce substantiva 3. deklinace

vzor sacerdōs

pēs, pēdis, m. *noba, stopa*

cīvitās, cīvitātis, f. *město, občanství*

īnscrīptiō, īnscrīptiōnis, f. *nápis*

coniūx, coniūgis, m. f. *manžel, manželka*

dux, ducis, m. f. (gen. pl. ducum) *vůdce, kníže, vévoda* archidux, cis, m. *arcivévoda*
prīnceps, prīncipis, m. *přední, šlechtic, kníže*
eques, equitis, m. *jezdec, rytíř*
mīles, militis, m. *voják, rytíř*
impressor, impressōris, m. *tiskař*
murātor, muratōris, m. *zedník*
honor, honōris, m. *čest*
labor, labōris, f. *práce*
lapis, lapidis, m. *kámen*
genitrīx, genitrīcis, f. *rodička* (genitrīx Deī Boborodička, Panna Mariè)
martyr, martyris, m. f. *mučedník, mučednice*
imāgō, imaginis, f. *obraz, malba, rytina*
sculptor, sculptōris, m. *sochař*

vzor cīvis

arx, arcis, f. *hrad, tvrz*
calix, calicis, m. *kalich*
pestis, pestis, m. *mor, nákaža*
ignis, ignis, m. *ohně*

vzor opus

foedus, foederis, n. *smlouva*
pēgma, pēgmatis, n. *lešení, trámoví, bednění*
flūmen, flūminis, n. *řeka, proud*
fulmen, fulminis, n. *blesk*
pondus, ponderis, n. *váha*

vzor altāre

exemplar, exemplāris, n. *příklad*
mare, maris, n. *moře*
hospitāle, hospitālis, n. *nemocnice, špitál*